

Ärende: VN/8329/2023

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Ersättningar enligt integrationslagen (61-62 §)

Den kalkylerade ersättningen sänks från tre år till två år för invandrare/flyktingar och från fyra år till tre år för kvotflyktingar. De kalkylerade ersättningarna används bland annat för att finansiera integrationsarbetet i kommunerna, speciellt kommuner med ett högt antal invandrare kan med ersättningarnas hjälp anställa personer till integrationsarbetet. Konsekvenserna av minskat stöd är att arbetet i kommunerna blir lidande, vilket också nämns i konsekvensbedömningen. Förkortad ersättningstid påverkar omfattningen och frekvensen i den service kommunerna kan producera, vilket kan leda till att den personliga integrationstiden för invandrare förlängs. När en person räknas som integrerad varierar från individ till individ och varierar också under olika livsskeden, vilket skulle göra det önskvärt att statens integrationsstöd inte förkortas eftersom risken att kommunernas integrationstjänster brister i kontinuitet ökar, då sakkunskapen inte nödvändigtvis kan upprätthållas kontinuerligt, särskilt i mindre kommuner.

Integrationstiden är vanligen längre än två eller tre år. För att säkerställa en lyckad integration får man räkna med extra stödbehov i upp till 7 år och internationell forskning talar om tio år beroende på i synnerhet flyktingars svåra omständigheter. Kommunerna axlar således redan idag det fulla ekonomiska ansvaret för den fortsatta integrationen som fortsätter utan statens stöd tills personen kan klara sig själv. Förslaget kommer alltså sannolikt att vara kontraproduktivt i relation till lagändringen syfte, d.v.s. att stärka invandrares integration och öka deras möjlighet att ta ett större ansvar för sina integrationsprocesser.

En förkortad stödperiod påverkar kommunernas möjligheter att ta emot kvotflyktingar negativt, liksom integrations servicen till nya kommuninvånare som kommit till följd av kriget i Ukraina. Indirekt påverkas också resurserna som stöder integration av arbetskraftsinvandrare, som också ofta är i behov av integrationstjänster, vilket därmed inte stärker det nationella näringslivets, kommunernas och välfärdsområdenas tillgång till arbetskraft.

Avgift för tolkningskostnader för oanvänt besök (32 a §)

§ 32a anses som synnerligen problematisk. Lagen riskerar åtgärda ett problem som inte är särskilt stort med redskap som riskerar att medföra ökad och dyr byråkrati, som dessutom öppnar för olika praxis och godtyckliga tolkningar, vilket medför ökad risk för ojämlig behandling mellan olika invånare. Det kan inte anses önskvärt och vi anser därför att paragrafen är obefogad.

Om kostnaderna för tolk vid oanvända besök anses vara ett större bekymmer i andra kommuner/organisationer bör paragrafen ännu granskas åtminstone utgående från följande perspektiv: Det bör granskas om den avgränsning i målgrupper och tjänster som anges är motiverad, rimlig och följer den Finland jämlikhetslagstiftning och landets internationella överenskommelser gällande mänskliga rättigheter. Formuleringen "utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden" är besvärlig då den anger att det både krävs godtagbart skäl och avbokning, vilket inte alltid är möjligt om ett godtagbart skäl föreligger, så som akut sjukdom eller olycka. Vad som ska anses vara "godtagbart skäl" behöver förtydligas för att det inte ska föranleda vitt skilda tolkningar och därmed olika praxis mellan olika myndigheter och försätta de individer det berör i ojämlika situationer.

Paragrafen anger att den kommun som inte informerar om ersättningsskyldigheten inte heller kan bära upp avgift, vilket är helt nödvändigt. Samtidigt öppnar formuleringen för en kommun som vill undvika onödig byråkrati och vill värna om sina inflyttade invånare att välja att inte tillämpa paragrafen, ifall man inte upplever uteblivna besök som något större problem. Det är en smidig lösning, men kan potentiellt leda till ökande ojämlikhet mellan invånare i olika kommuner.

Paragrafen innehåller flera tolkningsbara begrepp. Förutom ovan nämnda godtagbara skäl, anges det att avgiften inte får vara oskälig, men det förblir oklart huruvida klientens inkomstnivå ska beaktas här och i så fall på vilka sätt. Även små summor kan skapa stora konsekvenser för personer med en redan ansträngd ekonomi. Som bidragstagare är inkomsterna mycket begränsade och samtidigt måste man vara bidragstagare om man vill integreras via språk- och samhällsutbildningar. Därför känns denna bestraffning mycket ogin och kan de facto leda till att personer som skulle behöva få stöd för sin fortsatta integrering väljer att avstå från nödvändig rådgivning helt och hållet av rädsla för extra avgifter som kan rubba deras ekonomiskt bräckliga vardag.

Att avgöra om klienten förstått betydelsen av straffavgiften är också en synnerligen krävande uppgift, som kräver synnerligen god kompetens i olika kulturers kommunikationsmönster och maktstrukturer. Att få en tid till myndigheter kan ta veckor eller månader och vi har inte uppfattningen att man utan synnerligen vägande skäl missar ett möte man väntat på. Ett missat myndighetsmöte medför redan idag i de flesta fall direkta konsekvenser t.ex. i form av indraget arbetsmarknadsstöd eller uteblivet socialbidrag.

Stöd till ensamkommande minderåriga (34, 69 §)

Liksom eftervården för klienter inom barnskyddet föreslås en förkortning av eftervården för ensamkommande barn från 25 år till 23 år. Detta kommer att få konsekvenser för unga vuxna som håller på att integreras. Om eftervården plötsligt tas bort försvinner en stödfunktion som inte behöver vara allt för ekonomiskt omfattande de sista åren. Det kan handla om rådgivning gällande byråkrati, socialt stöd eller inofficiella kontakter till boende eller arbeten, kontakter som den enskilda invandraren inte hunnit bygga upp. Det finns en uppenbar risk att denna grupp unga vuxna då istället söker sin information och det stöd de behöver från andra aktörer som inte har en myndighets ansvar att erbjuda lagenligt och korrekt stöd utan kanske företräder någon helt annan agenda som kan påverka den unga eller dennes omgivning negativt. Det kunde därför vara önskvärt med ytterligare konsekvensbedömning/prognostisering av storleksklassen på den förväntade inbesparingen mot de förväntade riskerna av en lagändring på denna punkt före lagförslaget presenteras för riksdagen.

Mottagande av flyktingar (44 §)

En minskning på den kalkylerade ersättningen kan ha negativa inverknings på kommuners flyktingmottagande. En lyckad integrering kan ta upp till sju år och enligt internationell forskning upp till 10 år. Minst halva tiden av integrering finansierar kommunerna alltså redan idag helt själva utan statligt stöd. Det kan därför ifrågasättas om det är rimligt att ålägga kommunerna ett ännu större ekonomiskt ansvar för integrationskostnaderna, samtidigt som det finns ett behov av att stärka det nationella näringslivet, tillgången till arbetskraft och rekryteringar från utlandet.

Övriga kommentarer

De föreslagna ändringarna i § 68 och paragraferna om informationsutbyte är goda. Informationsutbytet är av central betydelse för att kommuner, välfärdsområden, sysselsättningsområdena och andra myndigheter ska kunna genomföra ett så gott integrationsarbete som möjligt. Lagen klargör också arbetsfördelningen mellan kommunerna och välfärdsområdena, vilket är positivt.

Som helhet är det svårt att helt förutsäga vilka konsekvenser lagförslaget skulle ha på integrationsarbetet i kommunerna. Den förkortade integrationstiden i synnerhet till två år torde innebära att nya finländare måste gå sin integrationsutbildning under de två första åren av sin vistelse i Finland, vilket får konsekvenser för hur det uppsökande arbetet måste byggas upp tidsmässigt. Speciellt om man önskar få mammor som är hemma med barn i integrationsutbildningar, kommer det att kräva flexibla kommunala lösningar till exempel med barndagvården.

Malmsten Jenny
Malax kommun